

Spridda iakttagelser av vanliga och sällsynta fågelarter i kristinehamnstrakten.

Råkan är ofta representerad i de flockar av kajor som under våren drar fram över våra trakter.

1948. 4/4, iaktogs 6 ex. tillsammans med kråkor och kajor vid Vänersvik i Ölme.

1949. 25/3, hade 3 ex. slagit sig ner i en flock kajor vid Staverön i Visnums-Kil.

Steglitsen ser ut att bli mer och mer sällsynt.

Iakttagelser ha gjorts bl. a. 1948 2/4 4 ex. samt 1950 7/2 1 ex. vid Sanna.

Sibiriska gråsiskan iaktogs vid Sannaområdet 1948 23/3 3 ex. samt 1949 27/2 1 ex.

Vinterhämplingen eller gulnäbbade hämplingen brukar vara en pålitlig gäst vid sopstationen på Sannaområdet. Iakttagelserna synes vara mest koncentrerade kring februari månad, och antalet pr gång har varit omkring 10 ex.. Vid ett tillfälle — 1950 27/1 — iakttog jag dock 20 ex.

Tallbiten visar sig höst- och vintertid med ganska långa mellanrum.

Sålunda iaktogs den på V:a Fältet 1950 26/11, 1954 12/11 vid Skogshult samt 1954 i dec. på flera platser i stadens omgivning.

Bergfinken kan under flyttningstiden vissa år förekomma i kolossalt stora flockar.

Den 13/1 1951 iaktogs i närheten av Rudsberg i Ölme socken flockar uppskattade till mellan 10.000 à 15.000.

Varfågeln visar sig företrädesvis om våren och hösten, särskilt i mars och oktober.

Den 26/3 1950 såg jag en varfågel hämta en mus från en trädklyka, där den tidigare fastsatts. Den fasthölls under transporten i näbben.

Gärdsmygen har efter de kalla vintrarna 1940—1942 varit sällsynt, men har under de senaste åren åter ökat i antal.

Att fåglar ibland kunna frångå sina vanliga häckningsvanor är välkänt, men att 2 par fåglar med så bestämda skogsvanor som gärdsmygen skulle komma på samma idé, nämligen att slå sig till med bobygge på sommarstugeverandor med endast c:a 100 meters mellanrum, är anmärkningsvärt.

Detta hände dock vid Varnumssundet i Kristinehamn sommaren 1949. Utan att låta sig störas fullföljdes häckningen och ungarna voro flygfärdiga de första dagarna i augusti.

Ringtrasten har tydligen sin flyttningväg mot norr och nordväst över kristinehamnstrakten.

Bland iakttagelserna kan nämnas att Olle Jonsson såg den i Visnums-Kil i maj 1946 och David Persson t ex. vid Nötön i Visnums-Kil den 27/4 1951.

Den 30/4 1955 såg stj. Lindquist 14 st. ringtrastar tillsammans med rödvinge- och taltrastar på en äng mellan A 9:s officersmäss och plywoodfabriken. Detta är det största antal av denna art som iakttagits på en gång i våra marker. Dagen därpå observerades de vid Sanna av Nils Franzén.

Hussvalan anlände till Kristinehamn och Visnums-Kil redan den 19/4 1948 vilket får anses ovanligt tidigt för dessa trakter.

Tornsvalan brukar höra till de fåglar som ha mycket liten differens i ankomsttiderna.

Mellan den 15—20 maj ligga nog de flesta iakttagelserna, men 1949 sågs 1 ex. redan den 10 maj vid Prästerud.

Blåhaken är iakttagen såväl under vår- som höstflyttningen, men ses säkrast under den senare, som synes försiggå över våra trakter under sista veckan i augusti och början av september.

Av våra iakttagelser kan nämnas t ex. den 20/5 1951 (Gunnar Berg).

En vacker hanne med sommardräkten kvar iaktogs den 2/9 1950. Denne var även kvar den 8/9 på samma plats vid Sanna.

En ovanligt sen iakttagelse gjorde jag vid Sanna den 19/9 1955, då en hanne med delvis blå hakfläck kunde beskådas.

Hägern kan nu åter räknas till traktens häckfåglar. Enligt en gammal uppgift skulle hägern häcka i ett gammalt havsörnsbo på Ramholmen 1911.

1952 byggde hägern åter på Ramholmen, men någon äggläggning då kom ej till stånd, enligt uppgift av Nils Franzén och Erik Wicklund.

1953 häckade 1 par vid Svartberg i Ölme och fingo där flygfärdiga ungar i mitten av juli. Likaså år 1954.

1955 påträffades i Visnums-Kil den första hägerkolonien innehållande minst 3 bebodda bon. I ett bo fanns 6 st. ungar, vilka ringmärktes.

Rödrommen förekommer vissa år i Kilsvikens vassområden, men någon häckning har ännu ej kunnat påvisas.

Svarta storken iaktogs under skördearbete av ett 10-tal personer vid Sunnäs i Ölme den 28/8 1953. Sedan den ståtliga fågeln låtit sig beskådas under en tid av c:a 5 minuter i toppen på en gran, tog den till flykten mot Kummelön.

Gravanden observerades den 21/5 1951 av Nils Franzén m. fl. vid Sanna.

Stjärtanden såg jag bland andra änder i S:a Barsjön i norra Väse den 2/5 1948; 1 hanne och 1 hona.

Vid Årås, Gullspångsälvens utlopp i Vätern, sågs 1 hanne på en barriär i forsen den 10/2 1952. Troligen hade han skadats vid tiden för flyttningen och sedan måst övervintra här.

Skedanden häckade vid Sanna troligen för första gången 1948. Den 10/6 hittades ett bo med 9 ägg. Den förekommer även bl. a. vid Prästön i Visnums-Kil och S:a Barsjön i Väse.

Ejder i kristinehamnstrakten hör till sällsyntheterna. Någon enstaka har påträffats drunknad i ryssja, men den 15/5 1954 såg jag tillsammans med Åke Karlsson 24 à 25 st. hannar och honor vid Stranduddens fyr vid Vätern.

Roskarlen kan fortfarande räknas till de häckande fåglarna i Kristinehamns skärgård. Boplatserna varierar dock, olika belägna år från år.

Småfläckiga sumphönan förekommer på passande lokaler såsom vid Prästön i Visnums-Kil samt Långnäs i Ölme.

Särskilt omkring midsommartiden hörs hennes skarpa vissling hela natten igenom.

Tidiga ankomsttider (utöver förut omnämnda).

Sånglärkan:

Febr. 9	1950	vid Sanna (Gunnar Berg).
” 19	”	sjunger på ett flertal platser.
” 20	1949	””” Lungsund.
” 23	”	””” Kristinehamn.
” 27	1952	”””””

Staren:

Febr. 23	1949	5 st. vid Sanna (trol. flyttande).
„ 28	1953	Enstaka flyttande anlant.
Mars 3	1950	Flera ex. vid Sanna, trol. flyttande (O. Jonsson).
„ 7	1948	Enstaka flyttande anlant.

Svart och vita flugsnapparen:

April 22	1949	Anlant till ett flertal platser.
„ 25	1948	””

Hussvalan:

April 19	1948	Iakttagen såväl i Kristinehamn som i Visnums-Kil.
----------	------	---

Lövsångaren:

April 23	1948	Hörd i stadens närhet.
----------	------	------------------------

Göken:

April 19	1948	Sedd och hörd vid Hygn i Visnums-Kil. (L. Agensjö m. fl.)
----------	------	---

Törnskatan:

April 17	1948	Anlant till Sanna. (E. Fjällman.)
----------	------	-----------------------------------

Tofsvipan:

Mars 8	1952	Anlant till Vålön.
18	1950	Anlant till S:a Barsjön i Väse.

Fisktärnan:

April 29	1955	Iakttagen vid hamnen i Kr-hamn (Nils Franzén) samt den 1/5 s. å. vid Marieberg (Gunnar Berg och Harald Lampa).
----------	------	--

Evert Nyqvist.

Sällsynt spindel vid Arnön.

I september 1948 iakttogs undertecknad och Olle Jonsson en större spindel, med egenartat utseende, på en stenig sandstrand vid Arnön i Väse socken (Vänerens norra del). Den tillvaratogs och insändes till Dr Lohmander för bestämning. Det visade sig då vara ett ex. av *Arctosa cinerea*, vilken sällsynt förekommer inne i landet.

Evert Nyqvist.

Buskskvätta med fosterföräldrar.

En dag för många år sedan kom ett par småpojkar och visade mig en ej fullt flygfärdig unge av buskskvätta, som de hittat "övergiven" på Skymningsvägen. De bad, att jag skulle ta hand om den och föda upp den. Då jag emellertid ej vågade påtaga mig föräldraansvaret för ungen, avböjde jag mig detta på ett par svart och vita flugsnappare genom att stoppa in buskskvättungen i den holk i vår trädgård, där de hade sina ungar. Flugsnapparna fortsatte att mata som vanligt. Om de också matade buskskvättungen, kunde jag dock givetvis ej se.

Några dagar senare var flugsnapparungarna utflugna och även buskskvättungen, som upptäcktes sittande på nedersta grenen av ett äppleträd. Jag hade den under uppsikt i en hel timme utan att under denna tid kunna iakttaga, att den enda gång matades av flugsnapparna. Som jag trodde, att den övergivits av sina fosterföräldrar, fångade jag med stort besvär flugor och andra flygfän och gav ungen, som ej var det minsta skygg.

Plötsligt flög den emellertid bort till en lind, där flugsnapparfamiljen höll till. Jag följde efter och fick då se flugsnapparhanen stoppa en stor nattfjäril i gapet på den hungrigt pipande buskskvättan och därmed hade föräldraansvaret för densamma för andra gången lyfts från mina axlar.

Olle Jonsson.

Genom förmedling av Erik Olsson fick jag i mitten av juni 1949 underrättelse om, att en vaktel sedan några dagar höll till på Nolgårdens ägor i Vike, Visnums s:n, där den förstuppmärksammats av gårdens ägare, hr Richard Eriksson. På kvällen den 28 juni, som var synnerligen varm och vacker, företog jag i sällskap med Erik Olsson och hans fru ett besök på platsen och vi hade då tillfälle att höra vaktelns karaktäristiska "slag" från en klövervall.

Olle Jonsson.

Några fågeliakttagelser.

Under en exkursion till Hygn i Vismums-Kil, som undertecknad företog tillsammans med D:r Einar Wirén och hans son Jonas den 6/5 1951, hörde vi mellan kl 15 och 16 en rördrom "tuta" från de stora vassarna mellan Nynäs och Hygn. "Tutningarna" kom i perioder om 2 à 3 med långa pauser mellan perioderna. Under den närmast följande tiden hade jag tillfälle att höra det säregna ljudet åtskilliga gånger vid Kilsviken. Särskilt pingstdagens morgon, då Erik Olsson och jag var ute för att lyssna efter fågeln, var den riktigt i farten. Mellan kl 3,22 och 4,22 lät den höra sig 15 gånger, varje gång med 3—6 "tutningar" eller med sammanlagt 74 "tutningar" på en timme.

Vid 22-tiden på kvällen den 17/5 1955 hörde min fru och jag en rördrom i samma vassfält där rördrom hörts 1951. Den 25/6, mellan kl. 5,00 och 8,30 hördes förmodligen samma fågel av Ingemar Åhlén och mig, då vi gjorde ett besök vid Hygn. Den "tutade" då ända till 7 gånger i sträck, det mesta jag hört från en rördrom.

Under de mellanliggande åren har enligt uppgift rördromar hörts från olika platser i Kilsviken.

Ett par *stjärtänder* höll till inom ett begränsat område av Kilsviken under tiden 6/5—13/5 1951. En mycket stor flock av samma art kom tidigt på morgonen den 1/5 1952 sträckande från S och slog till på Kilsviken mellan Hygn och Nynäs.

En hane och 3 honor av *salskrake* iaktogs av undertecknad den 14/4 1952. De låg strax utanför vasskanten V Prästön i Visnums-Kil.

På Arnön, Väse s:n, iaktogs en sjungande *bergfinkhanne* den 38/6 1953. Den satt därvid helst i den torra toppen av en medelstor tall. Det omgivande beståndet utgjordes till övervägande delen av tall i olika åldrar med inslag av gran, björk och al. Trots ivrigt sökande i många timmar kunde varken hona eller bo anträffas.

En sjungande *steglits* iaktogs av min fru och mig den 10/4 1955 vid Edsvattnet, Visnums s:n. Den satt på en staketstolpe i en stubbåker men flög efter en liten stund in i skogen. De iakttagelser av steglitsor, som föreligger från SÖ Värmland, hänför sig alldeles övervägande delen från hösten och vintern.

Under ett besök vid Kilsviken den 23/5 1954 iakttog min fru och jag en *roskarl* vid stranden S Hygn. Iakttagelserna av sträckande roskarlar inne i landet är få, men enligt Rosenberg m. fl. går ett sträck över dessa trakter, och säkerligen rörde det sig här om en fågel på flyttning mot NO. De i Vänern häckande fåglarna uppehåller sig betydligt mera åt V och NV.

I det följande skall nämnas några för resp. årstider ovanliga iakttagelser.

Den 7/3 1943 sågs en ringduva, som uppehöll sig bland *tamduvor* vid Södertull, Kristinehamn. Många år tidigare uppehöll sig en ringduva där hela vintern. Den höll ihop med en flock tamduvor och sågs ofta sitta bland dessa på ett hustak vid Linnégatan.

På eftermiddagen den 18/10 1953 kom en *skogsduva* flygande över åkrarna i Sunnäs i Ölme s:n och slog till i en grantopp på en skogsholme vid stranden av Ölmeviken. Detta torde vara en anmärkningsvärt sen iakttagelse av arten i dessa trakter.

En *domherre* i ungfågeldräkt (utan svart hjässa) sågs 1954 så sent som den 18/10 i en rönn vid Framnäs-gatan i Kristinehamn. Den 23/10 samma år sågs vid samma gata en hona eller ungfågel av *svarthätta* sittande i ett äppelträd.

Kl. 7 på morgonen den 19/6, 1952 hade jag tillfälle iakttaga en *taltrast*, som gick och plockade dagmask vid Gustafsbergsgatan i Kristinehamn. Den uppehöll sig på samma ställe även kl. 13 samma dag. Taltrasten är ju i Sydsverige på väg att bli en park- och trädgårdsfågel liksom koltrasten. Var kanske den iakttagna trasten en av "pionjärerna" i Kristinehamn i detta avseende.

Olle Jonsson.

Fynd av Dougalls tärna.

Vid ett besök på Måkskär (Galgen) i Vänern, som undertecknad och Gunnar Berg företog tillsammans med ett par andra den 10 juni 1949, fingo vi se en tärna, som föreföll vara synnerligen illa medtagen. Som vi bestämt trodde, att den var skadad på något sätt ansågo vi, att det var mest barmhärtigt att avliva den, vilket också skedde.

Det var en långväga gäst, som blev så ogästvänligt emottagen. Det blev så småningom klart, att den vackra fågeln icke var någon vanlig fisktärna utan en Dougalls tärna *Stema dougalli*, vilkens egentliga hemvist är amerikanska atlantkusten samt europeiska atlantkusten söder om Skandinavien och där företrädesvis vid Englands och Irlands kuster. Det var alltså en vilseflugan eller vinddriven fågel, och det medtagna tillstånd, i vilket den befann sig, kunde bero på klimatsjuka eller möjligen svält.

Fågeln inlämnades till konservator Henning Gillström för montering och finnes nu hos undertecknad. Dougalls tärna har ej tidigare visat sig i Sverige, och detta är, enligt meddelande från Naturhistoriska Riksmuseet och Naturhistoriska Museet i Göteborg, det enda exemplaret i landet i privat ägo.

Harald Lampa.

Den farliga taggtråden.

En sommarkväll 1954 vandrade undertecknad och en kamrat ner mot de s. k. Englandsgårderna, N. om Posseberg. Plötsligt får vi höra ett egendomligt kvidande läte upprepat några gånger följt av ett grövre stönande. Vad var detta?

I skydd av buskage smögo vi närmare ljudkällan och kunde konstatera, att ljuden kom från en älgko med kalv. Efter en stunds iakttagelser upptäckte vi, att älgkalven satt fast i någonting med ena benet. Vi måste ju hjälpa honom loss, men skulle vi våga gå fram? Kon kunde gå till anfall. Vi smög oss tillbaka för att sedan gå fram från ett annat håll och då fullt synliga. För säkerhets skull utsåg vi ett räddningsträd för oss var om så skulle behövas.

Men kon var snäll och gick undan, och när vi kom fram till kalven, fingo vi se att han fastnat i en gammal taggtråd med ena bakbenet. Jag hade lyckligtvis en tång med mig och klippte med största försiktighet loss kalven, som ej hade fått några större skador. Sedan skyndade vi därifrån, så att kon skulle få ta hand om sin kalv, vilket vi en tid därefter kunde konstatera att hon hade gjort.

Erik Wicklund.

Simmande ekorre.

Vid ett besök hos Martin Hammargren i S:a Råda, gjorde vi en tur med eka till en ö i Skagern. C:a 70—80 m. utanför ön låg ett litet skär. Från ön kunde vi i kikare se, att på en sten på skäret satt en ekorre. Han måste ju ha simmat dit och borde således simma tillbaka så småningom.

Efter någon väntan hoppade han också i, men döm om vår förvåning, när han sam åt motsatt håll mot vad man väntat. Han satte kurs mot en udde, som låg c:a 2 km. bort. Vi följde hans äventyrliga färd bland vågorna i våra kikare en stund, och beslöt sedan följa efter i ekan.

När vi så småningom fann honom, hade han hunnit c:a 700—800 m. men verkade vara ganska slut. Han sam fram och åter och i cirklar, men så fick han syn på oss, och då satte han omedelbart kurs mot oss och kom utan vidare betänkande kravlande upp i ekan, där han satte sig i fören. Han såg synnerligen medtagen ut, så vi trodde knappast att han skulle överleva.

Men när ekan stötte mot land och allt blev stilla, kvicknade han till, reste på sig, tittade tacksamt på oss och hoppade i land.

Erik Wicklund